

Aan: Tweede Kamer
t.a.v. de leden van de Vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken

Betreft: wetsvoorstel digitaal vergaderen

Den Haag, 1 juli 2024

Leden van de Tweede Kamer,

Het voorstel van de wet 'Wet digitaal vergaderen decentrale overheden' is in behandeling bij uw Kamer en start binnenkort met de schriftelijke behandeling. De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden wil u als leden van de Tweede Kamer enkele belangrijke noties meegeven over dit wetsvoorstel, die voor uw fractie aanleiding kunnen zijn om daarover specifieke vragen te stellen.

Onze belangrijkste boodschap als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is dat wij ontevreden zijn over de waarborging van het fysieke vergaderen als norm voor de beraadslaging van de gemeenteraad. Wij vrezen dat de openbaarheid van de raadsvergadering met een laagdrempelige toegang van inwoners tot de raadsvergadering met het wetsvoorstel onder druk komt te staan.

Toelichting

Wij zijn bezorgd dat het onderhavige wetsvoorstel de route opent, via de voorwaarden geschetst om te besluiten tot een algehele vergaderen, als ook de voorgestelde experimenten om hybride vergaderen mogelijk te maken. Dat miskent het belang van het fysiek vergaderen (beraadslagen en besluiten) door raadsleden voor en binnen een volwaardig democratisch proces. Een basispunt waaraan volgens ons niet kan worden gemorreld is dat de raadsvergadering geen plek is voor experimenten.

Wij vragen ons dan ook af wat de minister beoogt met de diverse experimenten: vormen deze een bijdrage aan het functioneren van het democratisch debat in de raad, of dienen die vooral de efficiëntie van het bestuur om snel besluiten te kunnen nemen?

Digitaal vergaderen ondermijnt het belangrijke uitgangspunt van voldoende tijd en ruimte voor het democratisch debat in de raad en met de samenleving, omdat digitaal vergaderen per definitie op snelheid en efficiëntie is gericht en dus vooral prettig is voor het bestuur maar niet bijdraagt aan de kwaliteit van

het democratisch debat. Wij vragen ons af of de minister het met deze uitleg eens is.

Het standpunt van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden ten aanzien van digitaal vergaderen is onveranderd: fysiek vergaderen dient het uitgangspunt te zijn en te blijven voor het beraadslagen en besluiten door de gemeenteraad. De raadsvergadering is de plek waar het democratische debat in de gemeente over alle vraagstukken die aan de orde zijn in de lokale gemeenschap worden besproken en waarover besloten kan worden.

Bovendien dient de openbare raadsvergadering een zeer belangrijke publieke functie, waar de openbaarheid fysiek gewaarborgd is en inwoners op een laagdrempelige wijze actief aanwezig kunnen zijn tijdens de beraadslaging, en gebruik kunnen maken van spreekrecht. De digitale middelen daartoe zijn niet toereikend en onwenselijk vanuit het perspectief van de inwoner, hetgeen in het huidige wetsvoorstel vooralsnog niet de aandacht krijgt die het verdient.

Het betekent tijd en ruimte gunnen zodat volksvertegenwoordigers en anderen elkaar kunnen ontmoeten, spreken en beraadslagen. Digitaal vergaderen kan, vanwege het ontbreken van mogelijkheden om met elkaar formeel en informeel te beraadslagen, niet worden beschouwd als een gelijkwaardig alternatief.

Crisissituatie

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vindt dat digitaal beraadslagen en besluiten door de raad alleen dan noodzakelijk is wanneer er sprake is van een crisissituatie, waardoor fysieke beraadslaging niet mogelijk blijkt en de normale gang van de lokale democratie daarmee belemmerd zou worden. In alle overige gevallen behoort de vergadering van de raad fysiek te worden uitgevoerd omdat deze het beste past bij de raad als plek en sluitstuk van het democratisch debat in de samenleving. Wij vragen ons af of de minister het met deze uitleg eens is.

Bijzondere omstandigheden

Specifieke aandacht vragen wij van uw Kamer op het voorstel van de regering om digitaal vergaderen in bijzondere omstandigheden mogelijk te maken en daarvoor de raad de mogelijkheden te geven daarover te besluiten. Op het eerste oog lijkt dit een sympathiek voorstel omdat daarmee de raad de mogelijkheid wordt gegund om daarover zelf een besluit te nemen. Echter, het opent een route naar lokale politieke besluitvorming over wat bijzondere omstandigheden zijn. In veel gevallen is het een goede keuze om de beslissingsbevoegdheid bij de raad als hoogste lokale bestuursorgaan te leggen, maar daar waar het gaat om het basisprincipe dat de raad fysiek vergadert, uitgezonderd crisissituaties, zien wij niet goed in waarom de ruimte moet worden geboden dat de raad onder bijzondere omstandigheden toch digitaal zou moeten en kunnen vergaderen, tenzij de regering onder bijzondere omstandigheden een crisissituatie begrijpt. Het zou daarom, ondanks de geschetste bezwaren in de MvT, goed zijn als er nadere helderheid

wordt geboden door de minister over het hoe en waarom van de introductie van bijzondere omstandigheden in relatie tot crisissituatie.

Hybride vergaderen

Naast het vergaderen langs elektronische weg, zoals beschreven in artikel 19a van het wetsvoorstel biedt het wetsvoorstel de mogelijkheid tot het experimenteren met de hybride vergadermogelijkheden. Wat de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden betreft zouden experimenten met hybride vormen van vergaderen gehouden en beproefd kunnen worden in andere vergadervormen dan de raadsvergadering, bijvoorbeeld de commissievergadering of de vergadering van het presidium.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vreest voor de ongelijke wijze van debat in een hybride vergadering. Ten grondslag aan dit standpunt is de ongelijkwaardige manier van debatteren. Ervaring leert dat digitale beraadslaging een wezenlijk ander karakter heeft dan een fysieke vergadering. Indien eenieder ofwel digitaal, ofwel fysiek deelneemt aan de beraadslaging is er sprake van een gelijk speelveld. Daar tegenovergesteld vreest de vereniging voor een ongelijk speelveld tussen raadsleden in de hybride variant. Bovendien vrezen wij dat de keuze voor een hybride vergadering onderwerp wordt van politiek debat en zijn daarom benieuwd of de minister deze vrees deelt en wat de minister daarvan vindt.

Resumerend

Het wetsvoorstel opent de mogelijkheid voor experimenteren met digitaal vergaderen. De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft hiervoor klip en klaar aangegeven onder welke voorwaarden digitaal vergaderen mogelijk zijn: voor de raadsvergadering alleen als het gaat om een crisissituatie. Voor overige vergaderingen van de gemeenteraad, zoals commissies, is digitaal vergaderen een mogelijkheid. Experimenteren voor dat type vergaderingen kan wat ons betreft, al is het maar om te ontdekken of het speelveld ten nadele van het democratisch proces wordt ondermijnd. De raadsvergadering zelf is wat ons betreft geen plek voor experimenten. Wij zijn benieuwd of de minister het met deze uitleg eens is en of de minister dit voldoende vindt in het kader van de gewenste digitalisering van het democratisch vergader- en overlegproces.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Vereniging voor Raadsleden
H. Willemstein, voorzitter